

M. TVLLII CICERONIS
 ACADEMICARUM
 QVAESTIONVM

LIBER I.

A D

M. TERENTIUM VARRONEM.

IN Cumano nuper cum mecum Atticus no-
 ster esset, nuntiatum est nobis a M. Varrone,
 venisse eum Roma pridie vesperi, & nisi de
 via fessus esset, continuo ad nos venturum
 fuisse. quod cum audissemus, nullam mo-
 ram interponendam putavimus, quin vide-
 remus hominem, nobiscum & studiis eisdem
 & vetustate amicitiae conjunctum. Itaque
 confestim ad eum ire perreximus; paulum-
 que cum ejus villa abessemus, ipsum ad nos
 venientem vidimus; atque illum complexi,
 ut mos amicorum est, satis eum longo inter-
 vallo ad suam villam reduximus. Hic pau-
 ca primo, atque percontantibus nobis, ec-

8 ACAD. QVAESTIONUM

quid forte Roma novi: Atticus, Omitte ista, quæ nec percontari, nec audire sine molestia possumus, quæso, inquit; & quære potius, ecquid ipse novi. Silent enim diutius Musæ Varronis, quam solebant; nec tamen cessare, sed celare quæ scribat, existimo. Minime vero, inquit ille. intemperantis enim arbitror esse, scribere, quod occultari velit. sed habeo opus magnum in manibus, quod jam pridem ad hunc ipsum (me autem dicebat) quædam institui, quæ & sunt magna sane, & limantur a me politius.

3 Et ego, Ista quidem, inquam, Varro, jam diu expectans, non audeo tamen flagitare: audiui enim e Libone nostro, cujus nostri studium (nihil enim ejusmodi celare possumus) non te ea intermittere, sed accuratius tractare, nec de manibus unquam deponere. Illud autem mihi ante hoc tempus nunquam in mentem venit a te requirere: sed nunc, posteaquam sum ingressus, res eas, quas tecum simul didici, mandare monumentis, philosophiamque veterem illam, a Socrate ortam, Latinis litteris illustrare; quæro, quid sit, cur, cum multa scribas, genus hoc prætermittas, præsertim cum & ipse in eo

excellas, & id studium, totaque ea res longe ceteris & studiis, & artibus antecedit.

Tum ille, Rem a me sæpe deliberatam, 2
& multum agitatam requiris. Itaque non 4
hæsitans respondebo: sed ea dicam, quæ
mihi sunt in promptu; quod ista ipsa de re
multum, ut dixi, & diu cogitavi. Nam cum
philosophiam viderem diligentissime Græcis
litteris explicatam, existimavi, si qui de no-
stris ejus studio tenerentur, si essent Græcis
doctrinis eruditi, Græca potius, quam no-
stra lecturos: sin a Græcorum artibus &
disciplinis abhorrent, ne hæc quidem cu-
ratos, quæ sine eruditione Græca intelli-
gi non possunt: itaque ea nolui scribere, quæ
nec indocti intelligere possent, nec docti le-
gere curarent. Vides autem eadem ipse. di- 5
dicisti enim non posse nos Amafanii aut Ra-
birii similes esse, qui, nulla arte adhibita,
de rebus ante oculos positis vulgari sermone
disputant; nihil definiunt, nihil partiuntur,
nihil apta interrogatione concludunt, nullam
denique artem esse nec dicendi, nec differen-
di putant. Nos autem præceptis dialectico-
rum, & oratorum etiam (quoniam utram-
que vim, virtutem esse nostri putant) sic

parentes, ut legibus, verbis, nonnunquam novis, cogimur uti; quæ docti (ut dixi) a Græcis petere malent, indocti ne a nobis quidem accipient: ut frustra omnis suscipiatur labor. Jam vero physica, si Epicurum, id est, si Democritum probarem, possem scribere ita plane, ut Amasianus. Quid est enim magnum, cum causas rerum efficientium sustuleris, de corpusculorum (ita enim appellat atomos) concursione fortuita loqui? Nostra tu physica nosti, quæ contineantur ex effectione, & ex materia ea, quam fingit & format effectio. Adhibenda enim Geometria est: quoniam quibusnam quisquam enuntiare verbis, aut quem ad intelligendum poterit adducere hæc ipsa de vita & moribus, de expetendis, fugiendisque rebus? illi enim simpliciter pecudis & hominis idem bonum esse censent. apud nostros enim, non ignoras, quæ sit & quanta subtilitas. Sive enim Zenonem sequare, magnum est efficere, ut quis intelligat, quid sit illud verum & simplex bonum, quod non possit ab honestate sejungi: quod bonum quale sit, negat omnino Epicurus sine voluptatibus sensum moventibus vel suspicari. Si vero Academiam veterem persequamur, quam nos, ut scis, pro-

bamus; quam erit illa acute explicanda nobis? quam argute, quam obscure etiam contra Stoicos differendum? Totum igitur illud & philosophiæ studium mihi quidem ipse sumo, & ad vitæ constantiam, quantum possum, & ad delectationem animi; nec ullum arbitror, ut apud Platonem est, majus aut melius a diis datum munus homini: sed meos amicos, in quibus est studium, in Græciam mitto, id est, ad Græcos ire jubeo, ut ea a fontibus potius hauriant, quam rivulos consectentur. Quæ autem nemo adhuc docuerat, nec erat, unde studiosi scire possent; ea, quantum potui, (nihil enim magnopere meorum miror) feci, ut essent nota nostris. A Græcis enim peti non poterant, ac, post L. Aelii nostri occasum, ne a Latinis quidem. Et tamen in illis veteribus nostris, quæ, Menippum imitati, non interpretati, quadam hilaritate conspersimus, multa admista ex intima philosophia, multa dicta dialectice: quæ quo facilius minus docti intelligerent, jucunditate quadam ad legendum invitati; In laudationibus, in iis ipsis antiquitatum procemiis, philosophice scribere volumus, si modo consecuti sumus.

3 Tum ego, Sunt, inquam, ista, Varro.
 9 nam nos in nostra urbe peregrinantes, er-
 rantesque, tanquam hospites, tui libri quasi
 domum deduxerunt, ut possemus aliquando,
 qui, & ubi essemus, agnoscere. Tu ætatem
 patriæ, tu descriptiones temporum, tu sa-
 crorum jura, tu sacerdotum; tu domesticam,
 tu bellicam disciplinam; tu sedem regionum,
 locorum; tu omnium divinarum, humana-
 rumque rerum nomina, genera, officia, cau-
 sas aperuisti: plurimumque poetis nostris,
 omninoque Latinis & litteris luminis attu-
 listi, & verbis: atque ipse varium, & ele-
 gans omni fere numero poema fecisti; phi-
 losophiamque multis locis inchoasti, ad im-
 10 pellendum satis, ad edocendum parum. Cau-
 sam autem probabilem tu quidem affers. aut
 enim Græca legere malent, qui erunt eru-
 diti; aut ne hæc quidem, qui illa nesciunt.
 Sed da mihi nunc, satisne probas? immo ve-
 ro & hæc, qui illa non poterunt, & qui
 Græca poterunt, non contemnent sua. Quid
 enim causæ est, cur poetas Latinos Græcis
 litteris eruditi legant, philosophos non le-
 gant? an quia delectat Ennius, Pacuvius,
 Accius, multi alii, qui non verba, sed vim
 Græcorum expresserunt poetarum? quanto

magis philosophi delectabunt, si, ut illi Aeschylum, Sophoclem, Euripidem; sic hi Platonem imitentur, Aristotelem, Theophrastum? Oratores quidem laudari video, si qui 11
e nostris Hyperidem sint aut Demosthenem imitati. Ego autem (dicam enim, ut res est) dum me ambitio, dum honores, dum causæ, dum reipublicæ non solum cura, sed quædam etiam procuratio multis officiis implicatum, & constrictum tenebat, hæc inclusa habebam; &, ne obsolescerent, renovabam, cum licebat, legendo. Nunc vero & fortunæ gravissimo percussus vulnere, & administratione reipublicæ liberatus, doloris medicinam a philosophia peto, & otii oblationem hanc, honestissimam judico. Aut enim huic ætati hoc maxime aptum est; aut iis rebus, si quas dignas laude gessimus, hoc in primis consentaneum; aut etiam ad nostros cives erudiendos nihil utilius; aut, si hæc ita non sunt, nihil aliud video, quod agere possimus. Bru- 12
tus quidem noster, excellens omni genere laudis, sic philosophiam Latinis litteris persequitur, nihil ut iisdem de rebus Græcia desideret: & eandem quidem sententiam sequitur, quam tu. Nam Aristum Athenis au-

divit aliquandiu, cujus tu fratrem Antiochum. quamobrem da, quæso, te huic etiam generi litterarum.

4 Tum ille, Istuc quidem considerabo, nec
13 vero sine te. Sed de te ipso quid est, inquit, quod audio? Quanam, inquam, de re? Relictam a te veterem jam, inquit; tractari novam. Quid? ergo, inquam, Antiocho id magis licuerit, nostro familiari, remigrare in domum veterem e nova, quam nobis in novam e vetere? certe enim recentissima quæque sunt correctæ, & emendata maxime. quamquam Antiochi magister Philo, magnus vir, ut tu existimas ipse, negaret in libris, (quod coram etiam ex ipso audiebamus) duas Academias esse; erroremque
14 eorum, qui ita putarunt, coarguit. Est, inquit, ut dicis: sed ignorare te non arbitrator, quæ contra Philonem Antiochus scripserit. Immo vero & ista, & totam veterem Academiam, aqua absumtam diu, renovari a te, nisi molestum est, velim: & simul, affidamus, inquam, si videtur. Sane istud quidem, inquit: sum enim admodum infirmus, sed videamus, idemne Attico placeat fieri a me, quod te velle video. Mihi vero, ille.

quid est enim, quod malim, quam ex Antiocho jam pridem audita recordari? & simul videre, satisne ea commode dici possint Latine? Quæ cum essent dicta, in conspectu confedimus omnes.

Tum Varro. ita exorsus est. Socrates ¹⁵ mihi videtur, id quod constat inter omnes, primus a rebus occultis & ab ipsa natura involutis, in quibus omnes ante eum philosophi occupati fuerunt, avocavisse philosophiam & ad vitam communem adduxisse; ut de virtutibus, & vitiis, omninoque de bonis rebus, & malis quæreret; cœlestia autem vel procul esse a nostra cognitione censeret, vel, si maxime cognita essent, nihil tamen ad bene vivendum. Hic in omnibus fere sermonibus, ¹⁶ qui ab iis, qui illum audierunt, perscripti varie, copiose sunt, ita disputat, ut nihil affirmet ipse, refellat alios: nihil se scire dicat, nisi id ipsum: eoque præstare ceteris, quod illi, quæ nesciant, scire se putent, ipse, se nihil scire, id unum sciat: ob eamque rem se arbitrari ab Apolline omnium sapientissimum esse dictum, quod hæc esset una omnis sapientia, non arbitrari sese scire quod nesciat. Quæ cum diceret constanter, & in

16. ACAD. QUAESTIONUM

ea sententia permaneret, omnis ejus oratio
 tum in virtute laudanda, & in omnibus ho-
 minibus ad virtutis studium cohortandis con-
 sumebatur, ut e Socraticorum libris, maxi-
 17 meque Platonis, intelligi potest. Platonis
 autem auctoritate, qui varius, & multiplex,
 & copiosus fuit, una et consentiens duobus
 vocabulis philosophiæ forma instituta est,
 Academicorum, & Peripateticorum: qui re-
 bus congruentes, nominibus differebant. Nam,
 cum Speusippum, sororis filium, Plato phi-
 losophiæ quasi heredem reliquisset: duos au-
 tem præstantissimos studio atque doctrina,
 Xenocratem Chalcedonium, & Aristotelem
 Stagiritem; qui erant cum Aristotele, *Peri-*
patetici dicti sunt, quia disputabant inambu-
 bulantes in Lyceo: illi autem, qui
 Platonis instituto in *Academia*, quod est
 alterum gymnasium, cœtus erant & sermo-
 nes habere soliti, e loci vocabulo nomen ha-
 buerunt. Sed utrique Platonis ubertate com-
 pleti, certam quandam disciplinæ formulam
 composuerunt, & eam quidem plenam, ac
 refertam: illam autem Socraticam dubitatio-
 nem de omnibus rebus, & nulla affirmatio-
 ne adhibita consuetudinem differendi relique-
 18 runt. Ita facta est, quod minime Socrates

probabat, ars quædam philosophiæ, & rerum ordo, & descriptio disciplinæ. quæ quidem erāt primo duobus, ut dixi, nominibus una. nihil enim inter Peripateticos, & illam veterem Academiam differebat. Abundantia quadam ingenii præstabat, ut mihi videtur quidem, Aristoteles: sed idem fons erat utrisque, & eadem rerum expetendarum fugiendarumque partitio.

Sed quid ago? inquit; aut sumne sanus, 5
 qui hæc vos doceo? Nam etsi non sus Minervam, ut ajunt; tamen inepte, quisquis Minervam docet. Tum Atticus, Tu vero, inquit, perge, Varro. valde enim amo nostra atque nostros; meque ista delectant, cum Latine dicuntur, & isto modo. Quid me, inquam, putas, qui philosophiam jam professus sim populo nostro exhibiturum? Pergamus igitur, inquit, quoniam placet. Fuit 19
 ergo jam accepta a Platone philosophandi ratio triplex: una, de vita & moribus: altera, de natura & rebus occultis: tertia, de differendo, & quid verum, & quid falsum; quid rectum in oratione pravumve; quid consentiens, quid repugnans, judicando. Ac primam illam partem bene vivendi a natura petebant, eique parendum esse dicebant;

neque ulla alia in re, nisi in natura, quærendum esse illud summum bonum, quo omnia referentur: constituebantque, extremum esse rerum expetendarum, & finem bonorum, adeptum esse omnia e natura & animo, & corpore, & vita. Corporis autem alia ponebant esse in toto, alia in partibus. Valetudinem, in toto: in partibus autem, sensus integros, & præstantiam aliquam partium singularum; ut in pedibus celeritatem, vim in manibus, claritatem in voce, in lingua²⁰ etiam explanatam vocum impressionem. Animi autem, quæ essent ad comprehendendam ingenii virtutem idonea: eaque ab iis in naturam, & mores dividebantur. Naturæ celeritatem ad discendum & memoriam dabant, quorum utrumque mentis esset proprium, & ingenii. Morum autem putabant studia esse, & quasi consuetudinem: quam partim exercitationis assiduitate; partim ratione formabant; in quibus erat philosophia ipsa. in qua quod inchoatum est, neque absolutum, progressio quædam ad virtutem appellatur: quod autem absolutum, id est virtus, quasi perfectio naturæ, omniumque rerum, quas in animis ponunt, una res opti-²¹ ma. Ergo hæc animorum. Vitæ autem (id

enim erat tertium) adjuncta esse dicebant, quæ ad virtutis usum valerent. Jam virtus, animi bonis & corporis cernitur in quibusdam, quæ non tam naturæ, quam beatæ vitæ adjuncta sunt. Hominem esse censebant, quasi partem quandam civitatis, & universi generis humani, eumque esse conjunctum cum hominibus humana quadam societate. Ac de summo quidem atque naturali bono sic agunt. Cetera autem pertinere ad id putant, aut adaugendum, aut tuendum; ut divitias; ut opes, ut gloriam, ut gratiam. Ita tripartita ab iis inducitur ratio bonorum. 22 Atque hæc illa sunt tria genera, quæ putant plerique Peripateticos dicere. Id quidem non falso; est enim hæc partitio illorum: illud imprudenter, si alios esse Academicos, qui tum appellarentur, alios Peripateticos arbitrantur. Communis hæc ratio, & utrisque hic bonorum finis videbatur, adipisci quæ essent prima in natura, quæque ipsa per sese expetenda, aut omnia, aut maxima. ea sunt autem maxima, quæ in ipso animo, atque in ipsa virtute versantur. Itaque omnis illa antiqua philosophia sensit in una virtute esse positam beatam vitam: nec tamen beatissimam, nisi ad-

jungerentur & corporis, & cetera, quæ supra dicta sunt, ad virtutis usum idonea.

23 Ex hac descriptione, agendi quoque aliquid in vita, & officii ipsius initium reperiebatur; quod erat in conservatione earum rerum, quas natura præscriberet. Hinc gignebatur fuga desidie, voluptatumque contentio: ex quo laborum dolorumque susceptio multorum, magnorum, recti honestique causa; & earum rerum, quæ erant congruentes cum descriptione naturæ. unde & amicitia existebat, & justitia, atque æquitas: hæque & voluptatibus, & multis vitæ commodis anteponebantur. Hæc quidem fuit epud eos morum institutio, & ejus partis, quam primam posui, forma atque descriptio.

24 De natura autem (id enim sequebatur) ita dicebant, ut eam dividerent in res duas: ut altera esset efficiens, altera autem quasi huic se præbens, ea, quæ efficeretur aliquid. In eo, quod efficeret, vim esse censebant: in eo autem, quod efficeretur, materiam quandam: in utroque tamen utrumque. neque enim materiam ipsam cohærere potuisse, si nulla vi contineretur, neque vim sine aliqua materia. Nihil est enim, quod non alicubi esse cogatur. sed quod ex utro-

que, id jam corpus, & quasi *qualitatem* quamdam nominabant. Dabitur enim profecto, ut in rebus inusitatis, quod Græci ipsi faciunt, a quibus hæc jam diu tractantur, utamur verbis interdum inauditis. Nos vero, inquit Atticus. Quin etiam Græcis licebit utare, cum voles, si te Latina forte deficient. Bene sane facis: sed enitar, ut Latine loquar, nisi in hujuscemodi verbis, ut philosophiam, aut rhetoricam, aut physicam, aut dialecticam appellem, quibus, ut aliis multis, consuetudo jam utitur pro Latinis. *Qualitates* igitur appellavi, quas *ποιότητες* Græci vocant: quod ipsum apud Græcos non est vulgi verbum, sed philosophorum, atque id in multis. Dialecticorum vero verba nulla sunt publica: suis utuntur. & id quidem commune omnium fere est artium. Aut enim nova sunt rerum novarum facienda nomina, aut ex aliis transferenda. quod si Græci faciunt, qui in iis rebus tot jam secula versantur, quanto id magis nobis concedendum est, qui hæc nunc primum tractare conamur? Tu vero, inquam, Varro, bene etiam meriturus mihi videris de tuis civibus, si eos non modo copia rerum auxeris, ut effecisti, sed etiam verborum. Audebimus ergo, in-

quit, novis verbis uti, te auctore, si necesse erit. Earum igitur qualitatum sunt aliæ principes, aliæ ex iis ortæ: principes sunt, uniusmodi, & simplices: ex iis autem ortæ, variæ sunt, & quasi multiformes. Itaque aer quoque (utimur enim pro Latino) ignis, & aqua, & terra, prima sunt. Ex iis autem ortæ animantium formæ, earumque rerum, quæ gignuntur e terra. Ergo illa initia; &, ut e Græco vertam, elementa dicuntur: e quibus aer & ignis, movendi vim habent & efficiendi: reliquæ partes, accipiendi, & quasi patiendi; aquam dico, & terram. Quintum genus, e quo essent astra mentesque, singulare, eorumque quatuor, quæ supra dixi, dissimile Aristoteles quoddam esse rebatur. Sed subjectam putant omnibus sine ulla specie, atque carentem omni illa qualitate (faciamus enim tractando usitatius hoc verbum, & tritius) materiam quandam, ex qua omnia expressa atque efficta sint; quæ tota omnia accipere possit, omnibusque modis mutari, atque ex omni parte: eoque etiam interire, non in nihilum, sed in suas partes, quæ infinite secari ac dividi possint, cum sit nihil omnino in rerum natura minimum, quod dividi nequeat:

quæ autem moveantur, omnia intervallis moveri; quæ intervalla item infinite dividi possint. Et cum ita moveatur illa vis, quam 28 qualitatem esse diximus, & cum sic ultrocitroque versetur; & materiam ipsam totam penitus commutari putant, & illa effici, quæ appellant qualia, e quibus in omni natura coherente & continuata cum omnibus suis partibus effectum esse mundum; extra quem nulla pars materiæ fit, nullumque corpus; partes autem esse mundi omnia, quæ insint in eo, quæ natura sentiente teneantur; in qua ratio perfecta insit, quæ sit eadem sempiterna. Nihil enim valentius esse, a quo intereat: quam vim animum esse dicunt mundi, eandem 29 demque esse mentem, sapientiamque perfectam: quem deum appellant, omniumque rerum, quæ sunt ei subjectæ, quasi prudentiam quandam, procurantem cœlestia; maxime; deinde in terris ea, quæ pertinent ad homines: quam interdum eandem necessitatem appellant; quia nihil aliter possit, atque ab ea constitutum fit, inter quasi fatalem & immutabilem continuationem ordinis sempiterni: nonnunquam quidem eandem fortunam, quod efficiat multa improvisa, nec opi-

nata nobis, propter obscuritatem, ignorantiamque causarum.

8 Tertia deinde philosophiæ pars, quæ erat
 30 in ratione, & in differendo, sic tractabatur
 ab utrisque: quamquam oriretur a sensibus,
 tamen non esse iudicium veritatis in sensibus.
 mentem volebant rerum esse iudicem: solam
 censebant idoneam, cui crederetur; quia so-
 la cerneret id, quod semper esset, simplex,
 & uniusmodi, & tale, quale esset. Hanc il-
 li *ideam* appellabant, jam a Platone ita no-
 minatam: nos recte *speciem* possumus dice-
 31 re. Sensus autem omnes, hebetes & tar-
 dos esse arbitrabantur, nec percipere ullo
 modo res eas, quæ subjectæ sensibus vide-
 rentur; quæ essent aut ita parvæ, ut sub sen-
 sum cadere non possent; aut ita mobiles &
 concitatae, ut nihil unquam unum esset con-
 stans; ne idem quidem, quia continenter la-
 berentur, & fluerent omnia. Itaque hanc
 omnem partem rerum, opinabilem appella-
 32 bant. Scientiam autem nusquam esse cense-
 bant, nisi in animi notionibus atque ratio-
 nibus: qua de causa definitiones rerum
 probabant, & has ad omnia, de quibus di-
 sceptabatur, adhibebant. Verborum etiam
 explicatio probabatur, id est, qua de causa

quæque essent ita nominata; quam etymologiam appellabant: post argumentis, & quasi rerum notis ducibus, utebantur ad probandum & ad concludendum id, quod explanari volebant: in qua tradebatur omnis dialecticæ disciplina, id est, orationis ratione conclusæ. Huic quasi ex altera parte, oratoria vis dicendi adhibebatur, explicatrix orationis perpetuæ ad persuadendum accommodatæ. Hæc erat illis prima a Platone tradita; 33
cujus quas acceperim disputationes, si vultis, exponam. Nos vero volumus, inquam, ut pro Attico etiam respondeam. Et 9
recte, inquit, respondes. Præclare enim explicatur Peripateticorum, & Academiæ veteris auctoritas. Aristoteles primus species, quas paulo ante dixi, labefactavit: quas mirifice Plato erat amplexatus; ut in his quiddam divinum esse diceret. Theophrastus autem, vir & oratione suavis, & ita moratus, ut præ se probitatem quandam
& ingenuitatem ferret, vehementius etiam fregit quodam modo auctoritatem veteris disciplinæ. Spoliavit enim virtutem suo decore, imbecillamque reddidit, quod negavit in ea sola positum esse beate vivere. Nam Stra- 34
to, ejus auditor, quamquam fuit acri inge-

nio, tamen ab ea disciplina omnino semovendus est: qui cum maxime necessariam partem philosophiæ, quæ posita est in virtute & in moribus, reliquisset, totumque se ad investigationem naturæ contulisset, in ea ipsa plurimum diffedit a suis. Spensippus autem, & Xenocrates, qui primi Platonis rationem auctoritatemque susceperant; & post hos Polemo, & Crates, unaque Crantor, in Academia congregati, diligenter ea, quæ
 35 a superioribus acceperant, tuebantur. Jam Polemonem audiverant assidue Zeno & Arcefilas. Sed Zeno cum Arcefilam anteciret ætate, valdeque subtiliter differeret, & peracute moveretur; corrigere conatus est disciplinam. Eam quoque, si videtur, correctionem explicabo, sicut solebat Antiochus. Mihi vero, inquam, videtur: quod vides idem significare Pomponium.

IO Zeno igitur nullo modo is erat, qui, ut Theophrastus, nervos virtutis incidere: sed contra, qui omnia, quæ ad beatam vitam pertinerent, in una virtute poneret, nec quidquam aliud numeraret in bonis; idque appellaret honestum, quod esset simplex quod-
 36 dam, & solum, & unum bonum. Cetera autem etsi nec bona, nec mala essent, ta-

men alia secundum naturam dicebat, alia naturæ esse contraria. iis ipsis alia interjecta, & media numerabat. Quæ autem secundum naturam essent, ea sumenda, & quadam æstimatione dignanda docebat; contraque contraria: neutra autem in mediis relinquebat; in quibus ponebat nihil omnino esse momenti. Sed quæ essent sumenda, 37 ex iis alia pluris esse æstimanda, alia minoris. Quæ pluris, ea *præposita* appellabat; *rejecta* autem, quæ minoris. Atque ut hæc non tam rebus, quam vocabulis commutaverat; sic inter recte factum atque peccatum, officium & contra officium *media* locabat quædam: recte facta sola in bonis actionibus ponens; prave, id est, peccata, in malis. officia autem & servata, prætermittaque, *media* putabat, ut dixi. Cumque superio- 38 res non omnem virtutem in ratione esse dicerent, sed quasdam virtutes natura, aut more perfectas; hic omnes in ratione ponebat: cumque illi ea genera virtutum, quæ supra dixi, sejungi posse arbitrarentur; hic nec id ullo modo fieri posse differebat: nec virtutis usum modo, ut superiores, sed ipsum habitum per se esse præclarum; nec tamen virtutem cuiquam adesse, quin ea sem-

per uteretur. Cumque perturbationem animi illi ex homine non tollerent, naturaque & condolefcere, & concupifcere, & extimefcere, & efferri lætitia dicerent, fed eam contraherent, in anguftumque deducerent; hic omnibus his quali morbis voluit carere
 39 ſapientem. Cumque eas perturbationes antiqui naturales eſſe dicerent, et rationis expertes, aliaque in parte animi cupiditatem, alia rationem collocarent, ne his quidem aſſentiebatur. Nam & perturbationes voluntarias eſſe putabat, opinionisque iudicio ſuſcipi, & omnium perturbationum arbitratur eſſe matrem, immoderatam quandam intemperantiam. Hæc feſe de moribus.

II De naturis autem ſic ſentiebatur, primum, ut quatuor initiis rerum illis quintam hanc naturam, ex qua ſuperiores ſenſus & mentem effici rebantur, non adhiberet. Statuebat enim ignem eſſe ipſam naturam, quæ quidque gigneret, & mentem atque ſenſus, discrepabat etiam ab iisdem, quod nullo modo arbitratur quidquam effici poſſe ab ea, quæ expertus eſſet corporis (cujus generis Xenocrates & ſuperiores etiam animum eſſe dixerunt) nec vero, aut quod efficeret aliquid,
 40 aut efficeretur, poſſe eſſe non corpus. Plu-

rima autem in illa tertia philosophiæ parte mutavit. in qua primum de sensibus ipsis quædam dixit nova; quos junctos esse censuit a quadam quasi impulsione oblata extrinsecus: quam ille *φαντασταν*, nos *visum* appellemus licet; & teneamus hoc verbum quidem: erit enim utendum in reliquo sermone sæpius. Sed ad hæc, quæ visa sunt, & quasi accepta sensibus, assensionem adjungit animorum, quam esse vult in nobis positam, & voluntariam. Visis non omnibus adjungebat fidem, sed iis solum, quæ propriam quandam haberent declarationem earum rerum, quæ viderentur: id autem visum, cum ipsum per se cerneretur, *comprehensibile*. Feretis hæc? Nos vero, inquit. quonam enim modo *κατάληπτον* diceres? sed cum acceptum jam & approbatum esset, *comprehensionem* appellabat, similem iis rebus, quæ manu prenderentur; ex quo etiam nomen hoc duxerat, cum eo verbo ante nemo tali in re usus esset: plurimisque idem novis verbis (nova enim dicebat) usus est. Quod autem erat sensu comprehensum, id ipsum *sensum* appellabat; &, si ita erat comprehensum, ut convelli ratione non posset, *scientiam*; sin aliter, *inscientiam* nominabat: ex

qua existeret etiam *opinio*, quæ esset imbecilla, & cum falso incognitoque communis.

42 Sed inter scientiam & inscientiam, comprehensionem illam, quam dixi, collocabat; eamque neque in rectis, neque in pravis numerabat, sed soli credendum esse dicebat. E quo sensibus etiam fidem tribuebat, quod, ut supra dixi, comprehensio facta sensibus & vera esse illi & fidelis videbatur: non quod omnia, quæ essent in re, comprehenderet; sed quia nihil, quod cadere in eam posset, relinqueret, quodque natura quasi normam scientiæ & principium sui dedisset, unde postea notiones rerum in animis imprimerentur; e quibus non principia solum, sed latiores quædam ad rationem inveniendam viæ reperirentur. Errorem autem, & temeritatem, & ignorantiam, & opinionem, & suspicionem, & uno nomine omnia, quæ essent aliena firmæ & constantis assensionis, a virtute sapientiæque removebat. Atque in his fere commutatio constitit omnis, dissensioque Zenonis a superioribus.

12 Quæ cum dixisset: Et breviter sane, mi-
43 nimeque obscure exposita est, inquam, a te, Varro, & veteris Academiæ ratio, & Stoicorum. Verum esse autem arbitror, ut An-

tiocho, nostro familiari, placebat, correctionem veteris Academiæ potius, quam aliquam novam disciplinam putandam. Tunc Varro, Tuæ sunt nunc partes, inquit, qui ab antiquorum ratione nunc desciscis, & ea, quæ ab Arcesila novata sunt, probas, docere, quod, & qua de causa discidium factum sit; ut videamus, satisne ista sit justa defectio. Tum ego, Cum Zenone, inquam, ut accepimus, Arcesilas sibi omne certamen instituit, non pertinacia, aut studio vincendi, ut mihi quidem videtur, sed earum rerum obscuritate, quæ ad confessionem ignorationis adduxerant Socratem, & jam ante Socratem, Democritum, Anaxagoram, Empedoclem, omnes pæne veteres: qui nihil cognosci, nihil percipi, nihil sciri posse dixerunt; angustos sensus, imbecillos animos, brevia curricula vitæ, & (ut Democritus) in profundo veritatem esse demersam; opinionibus & institutis omnia teneri; nihil veritati relinquere; deinceps omnia tenebris circumfusa esse dixerunt. Itaque Arcesilas negabat esse quidquam, quod sciri posset, ne illud quidem ipsum, quod Socrates sibi reliquisset. Sic omnia latere censebat in occulto; neque esse quidquam, quod cerni, aut intelligi pos-

set: quibus de causis nihil oportere neque profiteri, neque affirmare quemquam, neque assensione approbare; cohibereque semper, & ab omni lapsu continere temeritatem; quæ tum esset insignis, cum aut falsa, aut incognita res approbaretur: neque hoc quidquam esse turpius, quam cognitioni & perceptioni assensionem approbationemque præcurrere. Huic rationi quod erat consentaneum, faciebat, ut contra omnium sententias dies jam plerosque deduceret: ut, cum in eadem re paria contrariis in partibus momenta rationum invenirentur, facilius ab utraque parte assertio sustineretur. Hanc Academicam novam appellant; quæ mihi vetus videtur, si quidem Platonem ex illa vetere numeramus. cujus in libris nihil affirmatur, & in utramque partem multa differuntur, de omnibus quæritur, nihil certi dicitur. Sed tamen illa, quam exposui, vetus; hæc, nova nominetur: quæ usque ad Carneadem permansit. Carneades autem nullius philosophiæ partis ignarus, &, ut cognovi ex iis, qui illum audierant, maximeque ex Epicureo Zenone, qui cum ab eo plurimum dissentiret, unum tamen præter ceteros mirabatur, incredibili quadam fuit facultate. * * * *

M. TUL-